

Doprinos Eurofounda Europski stup socijalnih prava

Europskom stupu socijalnih prava europska je socijalna strategija kojom se osigurava da „tranzicija u područjima klimatske neutralnosti, digitalizacije i demografskih promjena bude socijalno pravedna“. U njegovu Akcijskom planu predlažu se glavni ciljevi koje EU treba postići do 2030.

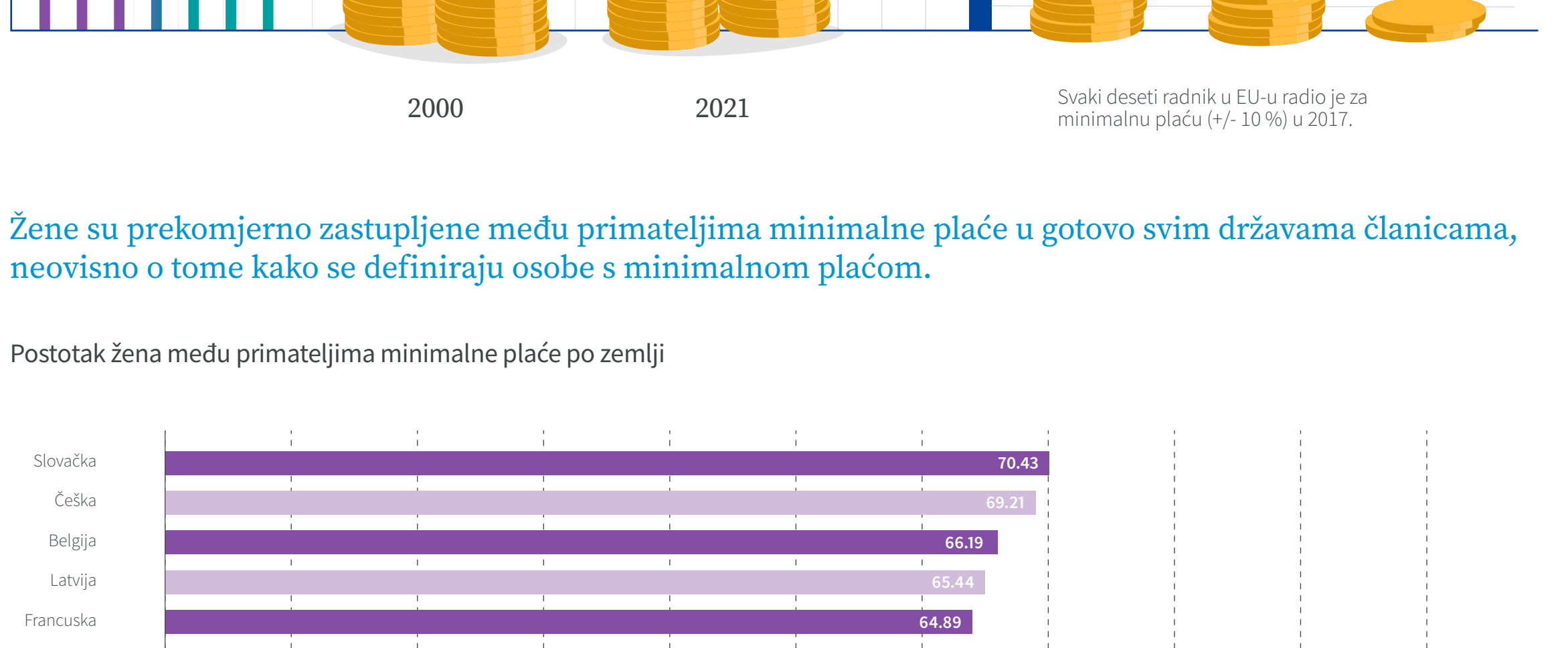
Istraživanja i nalazi Eurofounda podržavaju ciljeve utvrđene u Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava, pritom pomažući u održavanju boljih radnih i životnih uvjeta u Europi nakon pandemije bolesti COVID-19.

Minimalna plaća

Zakonske minimalne plaće povećale su se u usporedbi s drugim plaćama radnika od početka tisućljeća.

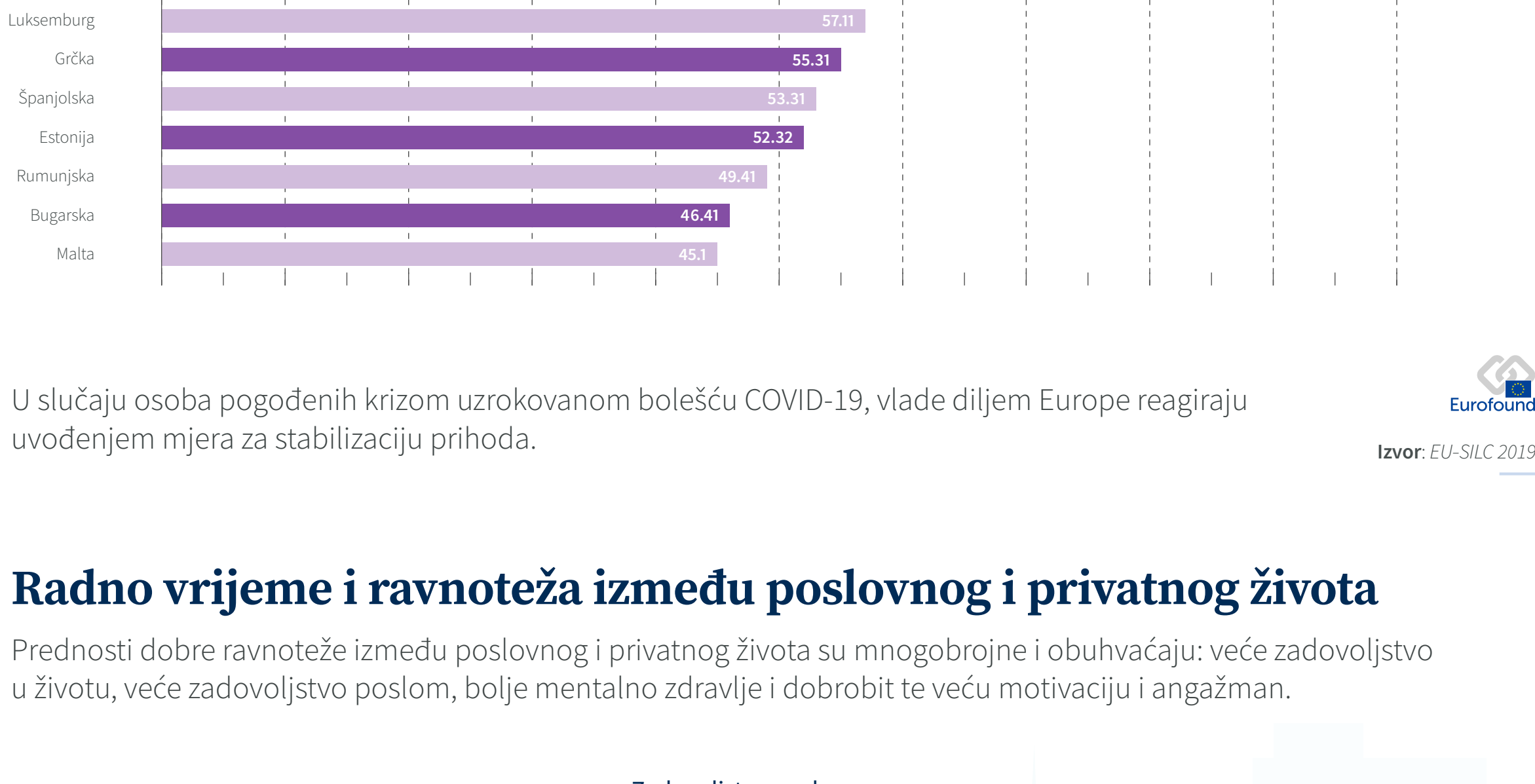
Unatoč trendu rasta, u većini zemalja minimalne plaće i dalje su niske **60%** ili čak niže od **50%** medijalnih plaća.

To je posebice istinito u državama članicama EU-a koje se nalaze u srednjoj i istočnoj Europi.

Žene su prekomjerno zastupljene među primateljima minimalne plaće u gotovo svim državama članicama, neovisno o tome kako se definiraju osobe s minimalnom plaćom.

Postotak žena među primateljima minimalne plaće po zemlji

U slučaju osoba pogođenih krizom uzrokovanom bolešću COVID-19, vlade diljem Europe reagiraju uvođenjem mjera za stabilizaciju prihoda.

Izvor: EU-SILC 2019

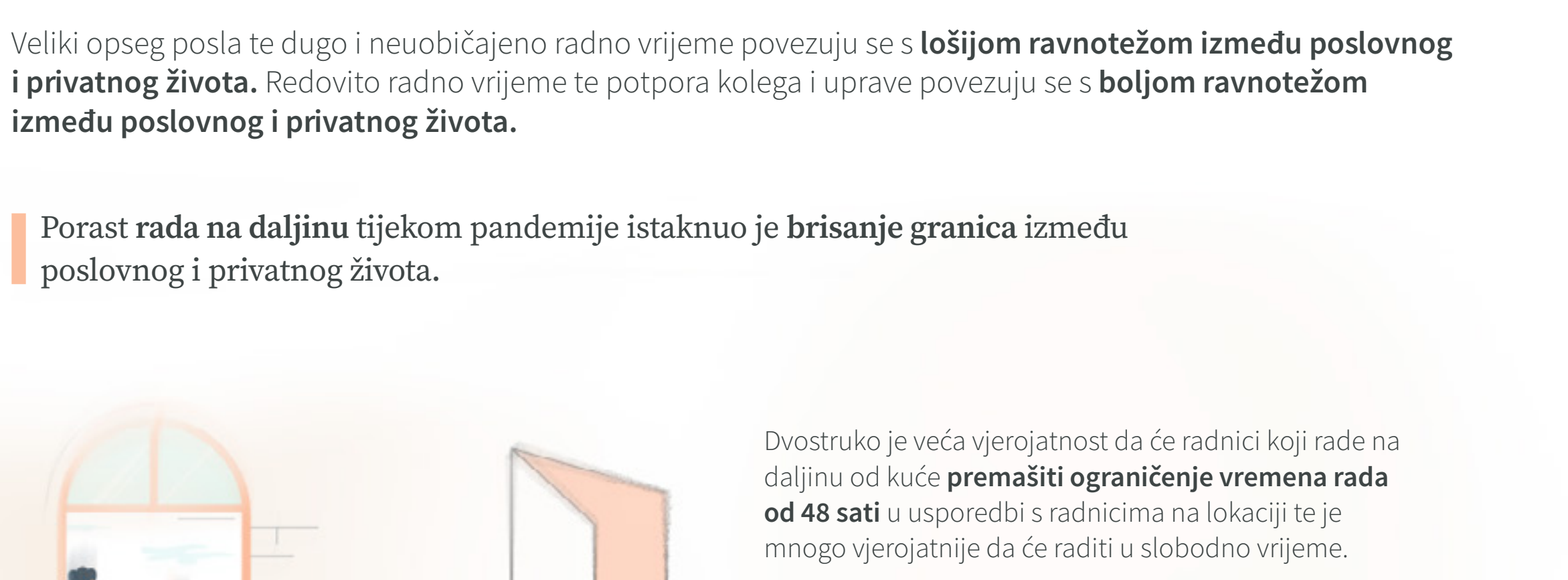
Radno vrijeme i ravnoteža između poslovnog i privatnog života

Prednosti dobre ravnoteže između poslovnog i privatnog života su mnogobrojne i obuhvaćaju: veće zadovoljstvo u životu, veće zadovoljstvo poslom, bolje mentalno zdravlje i dobiti te veću motivaciju i angažman.

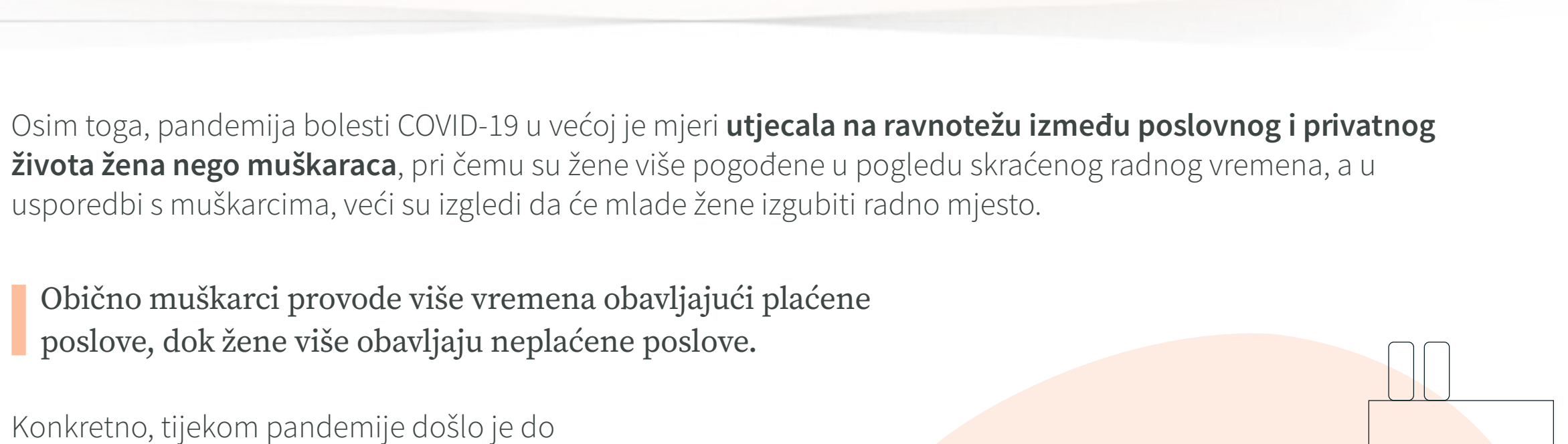
Različiti čimbenici imaju ulogu u postizanju ravnoteže između poslovnog i privatnog života

Čimbenici ravnoteže između poslovnog i privatnog života

Veliki opseg posla te dugo i neobičajeno radno vrijeme povezuju se s **lošijom ravnotežom između poslovnog i privatnog života**. Redovito radno vrijeme te potpora kolega i uprave povezuju se s **boljom ravnotežom između poslovnog i privatnog života**.

Porast rada na daljinu tijekom pandemije istaknuo je brisanje granica između poslovnog i privatnog života.

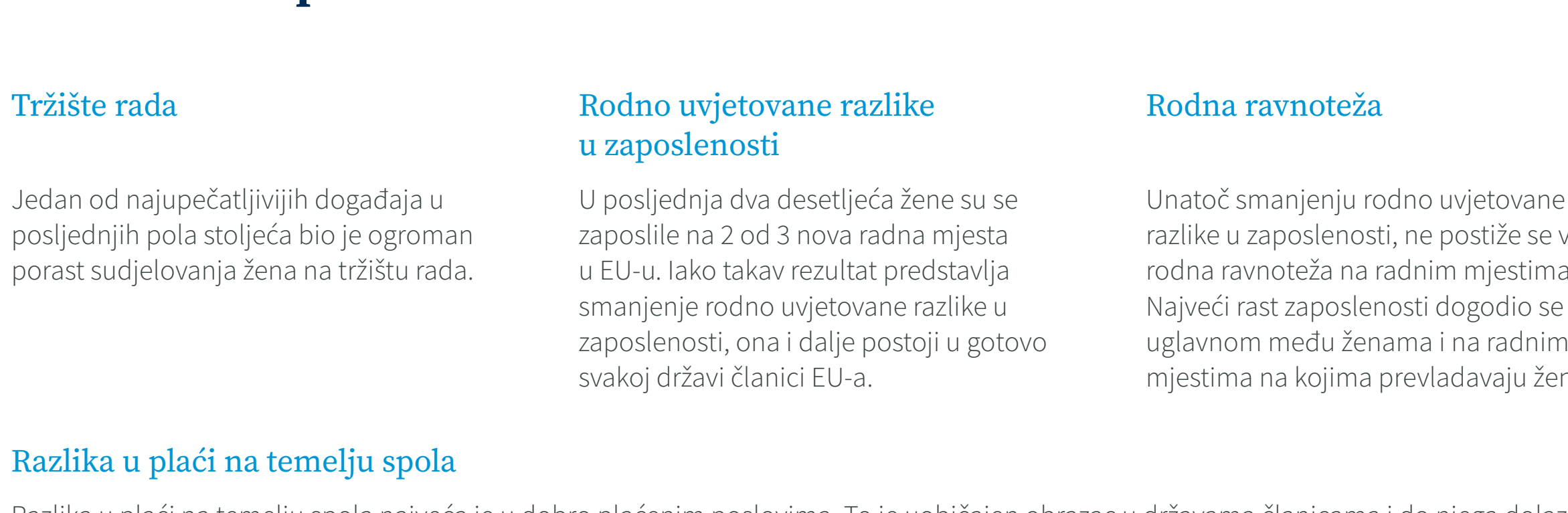

Dvostruko je veća vjerojatnost da će radnici koji rade na daljinu od kuće **premašiti ograničenje vremena rada od 48 sati** u usporedbi s radnicima na lokaciji te je mnogo vjerojatnije da će raditi u slobodno vrijeme.

Osim toga, pandemija bolesti COVID-19 u većoj je mjeri **utjecala na ravnotežu između poslovnog i privatnog života žena nego muškaraca**, pri čemu su žene više pogođene u pogledu skraćeno radnog vremena, a u usporedbi s muškarcima, veći su izgledi da će mlade žene izgubiti radno mjesto.

Obično muškarci provode više vremena obavljajući plaćene poslove, dok žene više obavljaju neplaćene poslove.

Konkretno, tijekom pandemije došlo je do porasta tereta za žene u pogledu obveza skrbi.

Rodna ravnopravnost

Tržište rada

Jedan od najupečatljivijih događaja u posljednjih pola stoljeća bio je ogroman porast sudjelovanja žena na tržištu rada.

Rodno uvjetovane razlike u zaposlenosti

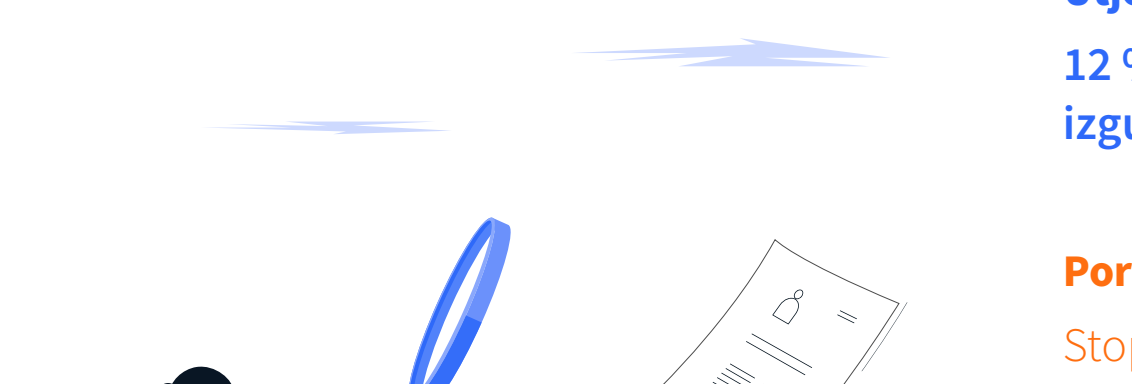
U posljednja dva desetljeća žene su se zaposlile na 2 od 3 nova radna mjesta u EU-u. Iako takav rezultat predstavlja smanjenje rodno uvjetovane razlike u zaposlenosti, ona i dalje postoji u gotovo svakoj državi članici EU-a.

Rodna ravnoteža

Unatoč smanjenju rodno uvjetovane razlike u zaposlenosti, ne postiže se veća rodna ravnoteža na radnim mjestima. Najveći rast zaposlenosti dogodio se uglavnom među ženama i na radnim mjestima na kojima prevladavaju žene.

Razlika u plaći na temelju spola

Razlika u plaći na temelju spola najveća je u dobro plaćenim poslovima. To je uobičajen obrazac u državama članicama i do njega dolazi unatoč tome što mlade žene sve češće nadmašuju mlade muškarce u razini stručne spreme.

Stopa zaposlenosti žena morat će rasti brzinom koja je **barem triput veća od stope zaposlenosti muškaraca do kraja desetljeća** kako bi se ispunili **rodni ciljevi i ciljevi zaposlenosti** definirani Akcijskim planom za provedbu europskog stupa socijalnih prava.

Stopa zaposlenosti od 78 % i upola manje rodno uvjetovane razlike u zaposlenosti do 2030.

Mladi

Kriza u razdoblju 2008. – 2013. pokazala je da su mladi osjetljiviji na gospodarsku recesiju u odnosu na druge dobne skupine. Mladi su ponovno najteže pogođeni gubitkom radnih mjesta tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19.

Utjecaj pandemije bolesti COVID-19
12 % osoba u dobi od 18 – 29 godina izjavilo je da su **izgubili posao** tijekom pandemije.

Porast stope NEET-a
Stopa **mladih ljudi u dobi od 15 do 29 godina koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (NEET) porasta je na 13,7 % u 2020.**

Cilj socijalnog stupa
Socijalni stup ima za cilj **smanjiti postotak mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih na 9 % do 2030.**

Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 imala je nesrazmjern utjecaj na zadovoljstvo životom i mentalnu dobrobit mladih u odnosu na starije dobne skupine. No, razina povjerenja u institucije među mladima ostaje viša nego u drugim skupinama.

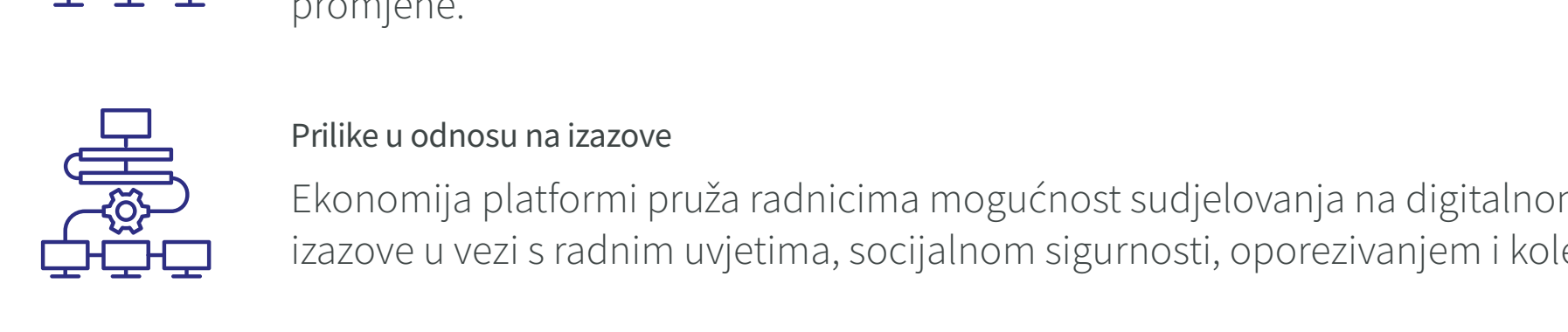
Kratkoročne mjere za smanjenje prepreka postojećoj financijskoj potpori i socijalnoj zaštiti bile su ključne za mlade ljude tijekom pandemije. Oblikovateljici politika trebaju dati prednost dugoročnim mjerama, kao što su trajna poboljšanja pristupa radnim mjestima i naukovanjima, te mjerama za povećanje sigurnosti radnih mjesta.

2022. proglašena je Europskom godinom mladih

Vještine i osposobljavanje

Važan način za postizanje pozitivnih rezultata na radnom mjestu jest osposobljavanje

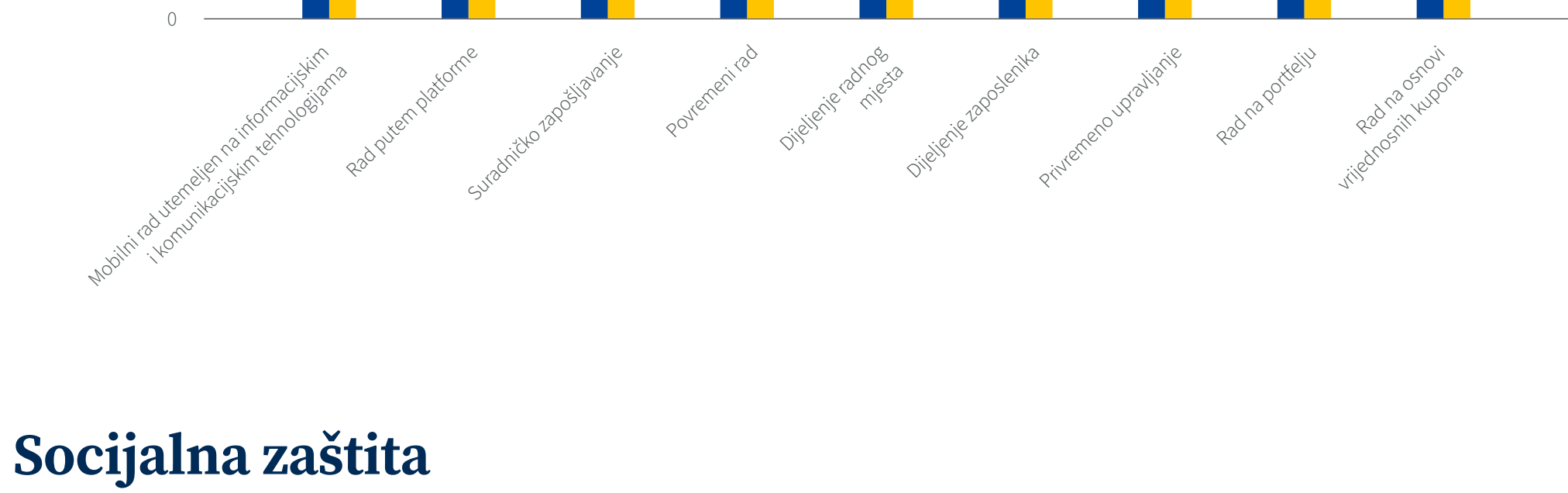
Za većinu radnih mjesta u EU-u postoji barem neka vrsta osposobljavanja za određene radnike, ali samo nekoliko radnih mjesta nudi sveobuhvatnu mogućnost osposobljavanja i učenja za sve radnike. Također je vjerojatnije da će radna mjesta s utjecajnim socijalnim dijalogom koji pruža povjerenje imati radnike koji redovito i izravno sudjeluju u poslu, što čini razliku na terenu.

Cilj Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava:
Do 2030., svake bi godine barem 60 % svih odraslih osoba trebalo sudjelovati u aktivnostima osposobljavanja

Rad putem platforme

- Ekonomija platformi**
Bizn rasti ekonomija platformi doveo je do izrazite transformacije europskih tržišta rada, što je ubrzala pandemija bolesti COVID-19. Postojeći regulatorni okviri i dobrovoljne inicijative tek trebaju dostići te promjene.
- Prilike u odnosu na izazove**
Ekonomija platformi pruža radnicima mogućnost sudjelovanja na digitalnom tržištu, ali također stvara izazove u vezi s radnim uvjetima, socijalnom sigurnosti, opreuzivanjem i kolektivnim zastupanjem.
- Socijalna zaštita**
Poboljšanje socijalne zaštite radnika koji rade putem platforme je prioritet, posebice za one kojima je to glavni ili osi koji ga kombiniraju s drugim nesigurnim poslovima.

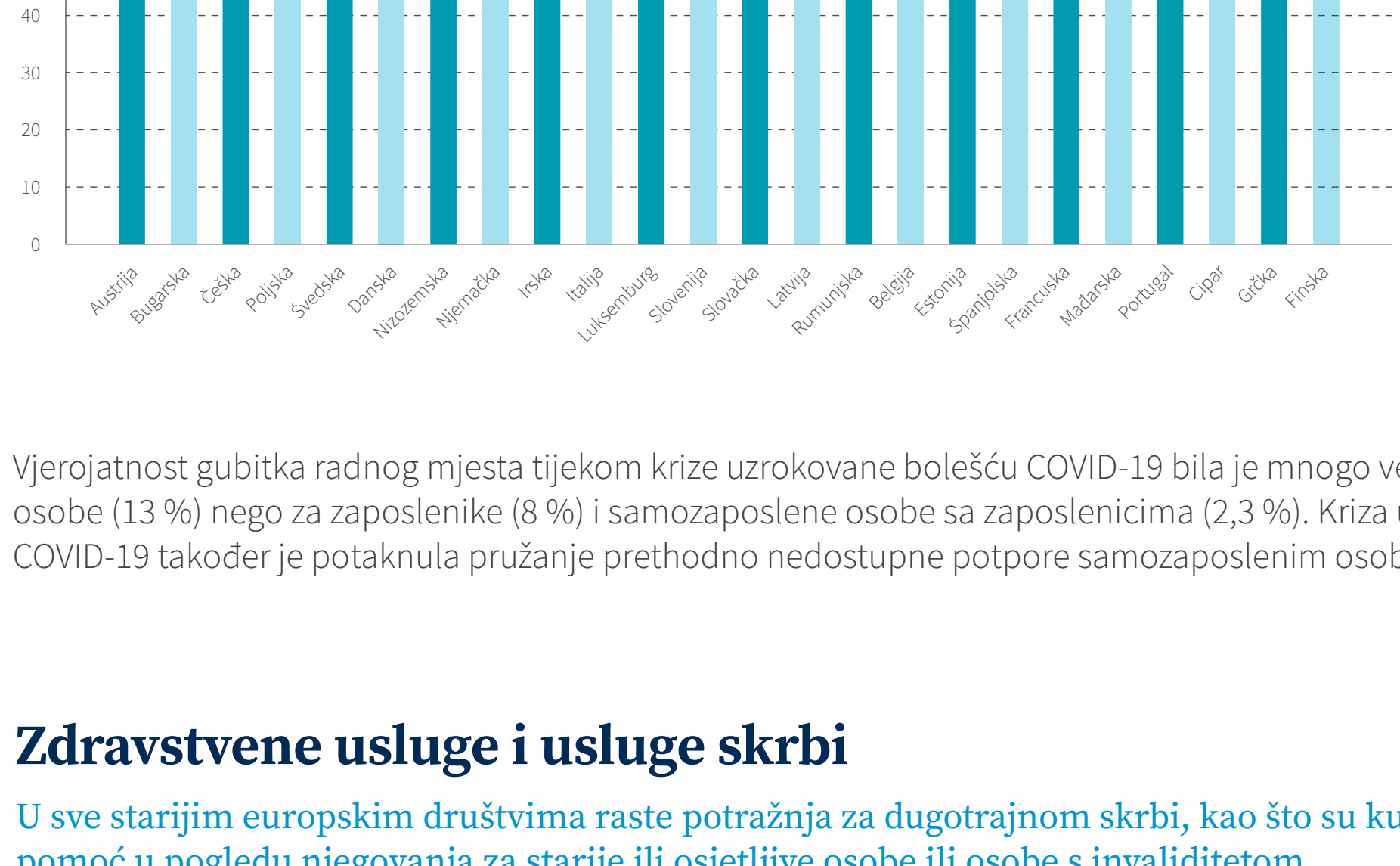
Socijalna zaštita

U socijalnom stupu ističe se da radnici i, pod usporedivim uvjetima, samozaposleni imaju pravo na odgovarajuću socijalnu zaštitu, bez obzira na vrstu i trajanje radnog odnosa

Sve države članice EU-a primjenjivale su programe skraćeno radnog vremena tijekom pandemije, dodjeljujući nacionalna sredstva i sredstva EU-a kako bi osigurale plaće za radnike i kako bi im omogućile da zadrže radna mjesta čak i ako su morali raditi manje ili uopće nisu radili tijekom određenog razdoblja. Međutim, postojale su razlike između zemalja u pogledu trajanja potpore i stope zamjene (razine prihoda dobivenih za neodređene radne sate).

Maksimalne stope zamjene dostupne putem programa za zaštitu radnih mjesta

Osipak – lipanj 2020. (96 prethodno plaće)

Izvor: COVID-19 utjecaj na zapošljavanje i poslovi život, 2021.

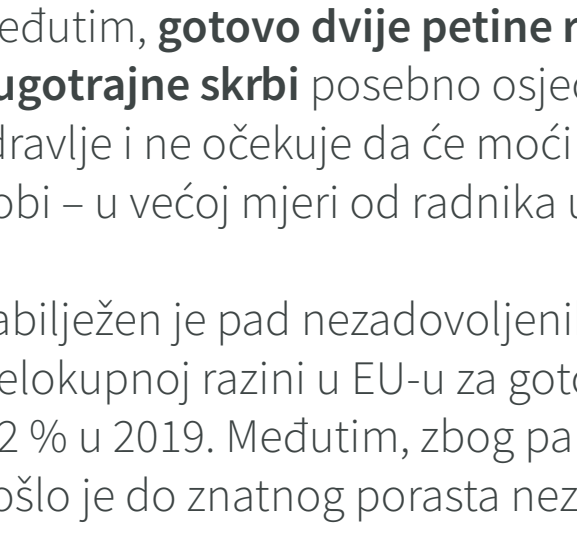
Vjerojatnost gubitka radnog mjesta tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 bila je mnogo veća za samozaposlene osobe (13 %) nego za zaposlenike (8 %) i samozaposlene osobe sa zaposlenicima (2,3 %). Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 također je potaknula pružanje prethodno nedostupne potpore samozaposlenim osobama.

Zdravstvene usluge i usluge skrbi

U sve starijim europskim društvima raste potražnja za dugotrajnom skrbi, kao što su kućna njega, socijalna skrb i pomoć u pogledu njegovanja za starije ili osjetljive osobe ili osobe s invaliditetom

44 milijuna ljudi pruža čestu neformalnu dugotrajnu skrb rodbini ili prijateljima kao pružatelji skrbi u obitelji.

U sektoru dugotrajne skrbi u EU-u zaposleno je otprilike 6,3 milijuna ljudi – što je porast od jedne trećine u samo jednom desetljeću.

Učinak radnog mjesta na zdravlje EU, 2015.

Međutim, **gotovo dvije petine radnika u sektoru dugotrajne skrbi** posebno osjeća snažne posljedice na svojoj zdravlje i ne očekuje da će moći obavljati svoj posao u starijoj dobi – u većoj mjeri od radnika u zdravstvu ili od prosjeka.

Zabilježen je pad nezadovoljenih medicinskih potreba na cjelokupnoj razini u EU-u za gotovo 40 %, s 6,9 % u 2008. na 4,2 % u 2019. Međutim, zbog pandemije bolesti COVID-19, došlo je do znatnog porasta nezadovoljenih potreba za zdravstvenom skrbi. Ostaje zabrinutost zbog mogućih odgođenih učinaka odgođenih preventivnih pregleda, tretmana protiv raka i drugih zdravstvenih stanja.

Izvor: Rodna ravnost za dugotrajnu skrb: zapošljavanje i uvjeti rada, 2020.

Radni odnosi i socijalni dijalog

- Putev kolektivnog pregovaranja, socijalni partneri imaju ključnu ulogu u očuvanju pravednog postupanja prema europskim radnicima te čvrstog i predvidljivog okvira za poslodavce.
- Učinkoviti europski socijalni dijalog ima važnu ulogu u očuvanju pravednog postupanja prema europskim radnicima i kako bi se autonomni sporazumi EU-a provodili na smislen način na nacionalnoj razini.
- Kolektivno pregovaranje i dalje je najvažniji element sustava radnih odnosa u EU-u. Oblikovateljici politika trebali bi iskoristiti priliku koju pruža kriza uzrokovana bolešću COVID-19 kako bi uveli nove inicijative za promicanje, jačanje i podupiranje kolektivnog pregovaranja.

Očuvanje i promicanje pravednih, učinkovitih i uravnoteženih radnih odnosa vrlo je važno za osiguravanje uključivog i održivog rasta i društvenog napretka u EU-u, posebice nakon pandemije bolesti COVID-19

Socijalna kohezija i konvergencija

Održiva gospodarska i socijalna konvergencija ključna je za dugotrajnu stabilnost Europe i zahtijeva integrirani europski pristup.

Pandemija bolesti COVID-19 predstavlja rizik od daljnjeg povećanja nejednakosti između država članica i diljem socioekonomskih skupina. Testirat će gospodarsku i socijalnu otpornost država članica u pogledu rizika od gospodarskih i socijalnog odstupanja u EU-u.

Rastuće nejednakosti također mogu utjecati na stabilnost EU-a i ističu potrebu za punom provedbom europskog stupa socijalnih prava te jasnim informiranjem građanina Unije o tim mjerama.

Istražite Eurofoundov centar za praćenje konvergencije u EU-u i aplikaciju convergEU

